

4. Миколенко А. Административный процесс и административная ответственность в Украине / А. Миколенко. – Х. : Одиссей, 2004. – 272 с.

Ключові слова: адміністративна процедура, система адміністративних процедур, стадії адміністративних процедур, процедурні дії, етап адміністративної процедури, адміністративне провадження.

Ключевые слова: административная процедура, система административных процедур, стадии административных процедур, процедурные действия, этап административной процедуры, административное производство.

Key words: administrative procedure, system of administrative procedures, stages of administrative procedures, procedural actions, administrative procedure, administrative proceedings.

КАЛИМБЕТ АНДРІЙ ЛЕОНІДОВИЧ

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права,
кандидат юридичних наук

ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ АДМІНІСТРАТИВНИХ АКТІВ, ВИМОГИ ДО АДМІНІСТРАТИВНИХ АКТІВ

На протязі багатьох років основним інструментом (формою) діяльності суб'єктів публічного адміністрування був та залишається адміністративний акт.

Поняття «адміністративний акт» можна визначити, спираючись на підходи загальної теорії права до таких категорій, як «акт» і «правовий акт». «Акт» (лат. *actus* – дія; *actum* – документ) означає дію, вчинок, а також документ, виданий (прийнятий) уповноваженим на це органом державної влади, органом місцевого самоврядування, їх посадовими особами» [1, с. 243].

Вищезазначеним підходам кореспондують деякі з визначень «акта», що містяться у великому тлумачному словнику сучасної української мови, згідно з якими акт – це:

- 1) окремий прояв якої-небудь діяльності;
- 2) дія, вчинок;
- 3) офіційний документ [2, с. 18].

Професор Алексєєв С.С. визначив «правовий акт», як зовнішнє вираження волі (держави і окремих осіб), спрямований на досягнення юридичного ефекту [3, с. 7].

Так, в науковому середовищі «акт» розуміється перш за все як воля дія (волевиявлення), що має певну форму та спрямована на досягнення певного результату.

В теорії адміністративного права термін «адміністративний акт» вченими розглядається по різному, але найчастіше його визначають як будь-яке рішення або владний захід адміністративного органу, спрямо-

ване (спрямований) на врегулювання конкретного випадку у сфері публічного права, що тягне за собою певні юридично значимі наслідки.

В сучасному українському законодавстві поняття «адміністративний акт» майже не використовується. Вперше його було застосовано у «Тимчасовому порядку надання адміністративних послуг», затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 17.07.2009 року, згідно з яким адміністративний акт – це прийняте суб'єктом (органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування в межах делегованих їм органами виконавчої влади повноважень, підприємствами, установами та організаціями, на які згідно з нормативно-правовими актами покладено повноваження надавати адміністративні послуги) рішення індивідуальної дії, спрямоване на набуття, зміну чи припинення прав та обов'язків особи [4].

У проєкті Адміністративно-процедурного кодексу України закріплено визначення адміністративного акта, за яким адміністративний акт – це рішення (правовий акт, документ, відмітка в документі) індивідуальної дії, прийняте адміністративним органом за результатами розгляду адміністративної справи відповідно до цього Кодексу, спрямоване на набуття, зміну чи припинення прав та обов'язків фізичної або юридичної особи (осіб) [5, ст. 2].

У вітчизняній науці адміністративного права переважно використовується термін «індивідуальний акт управління». Проте, на думку деяких вчених, з якою варто погодитись, доцільним є застосування саме терміну «адміністративний акт», аргументуючи це тим, що:

По-перше, Конституція України закріпила принцип поділу державної влади та відмовилася від категорії «органи державного управління». Прикметник «адміністративний» вказує на те, що акт виходить від адміністративних органів (на відміну від актів законодавчого органу чи судових органів).

По-друге, слід враховувати євроінтеграційні прагнення України. У країнах Європейського Союзу термін «адміністративний акт» є дуже поширеним і звучить та й пишеться у багатьох мовах практично однаково, наприклад: *administrative act* – англійською, *acte administratif* – французькою, *acto administrativo* – іспанською та португальською, *atto amministrativo* – італійською, *verwaltungsakt* – німецькою тощо [1, с. 245].

До основних ознак «адміністративного акта» слід віднести:

1. Індивідуальність. Адміністративний акт, по-перше, є персоналізованим, тобто його адресатом являється певна конкретна особа (особи), що кардинально відрізняє його від актів нормативного характеру; по-друге, за допомогою адміністративного акта вирішуються індивідуальні адміністративні справи або питання; по-третє, виступає юридичним фактом, що є підставою виникнення, зміни або припинення конкретних адміністративних правовідносин.

2. Разовість. Адміністративний акт на відміну від нормативно-правових актів розрахований на одноразове застосування.

3. Правомочність. Адміністративний акт приймається органом адміністративної влади (адміністративним органом), а також іншими суб'єктами, що наділені адміністративно-владними повноваженнями.

4. Зовнішню дію. Ця ознака дозволяє відмежовувати адміністративні акти від внутрішньо спрямованих актів, наприклад, щодо вирішення організаційних питань всередині адміністративного органу [6, с. 24-25].

Важливою умовою дійсності адміністративного акта є його відповідність вимогам, стосовно його юридичного змісту, форми, порядку прийняття тощо.

Основними вимогами, яким повинен відповідати кожен «адміністративний акт» є:

1. Відповідність адміністративного акта положенням Конституції, законів України та інших нормативно-правових актів прийнятих на основі, у відповідності і на виконання закону.

2. Прийняття акта адміністративним органом виключно з питань, віднесених до його компетенції, і в межах своїх повноважень.

3. Обґрунтованість. Адміністративний акт має бути юридично та економічно обґрунтованим, тобто недостатньо одного лише посилання на той чи інший закон, необхідно, щоб цей акт відповідав меті, яка передбачена законом або іншим юридичним актом вищестоячого органу, прийматися з урахуванням економічних наслідків прийнятого рішення, вибір на цій основі найбільш оптимального його варіанту, який визначається не лише державними потребами та інтересами, а й можливостями резерву виконавців [7, с. 224].

4. Непорушність та необмежуваність адміністративним актом встановлених і гарантованих чинним законодавством прав, свобод та законних інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб.

5. Необхідність прийняття адміністративного акта в установленому порядку. Наприклад, акти, що приймаються колегіальними органами, повинні обговорюватися на засіданнях цих органів за наявності кворуму, в іншому ж випадку вимоги актів є незаконними [8, с. 167].

6. Прийняття адміністративного акта за встановленою формою та підписом уповноваженої особи тощо.

Список використаної літератури:

1. Загальне адміністративне право: підручник. / за заг. ред. І.С. Гриценка. – Київ: Юрінком Інтер, 2016. – 568 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. Бусел В.Т. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
3. Алексеев С.С. Общая теория социалистического права: курс лекций. – Свердловск: Изд-во Свердловск. юрид. ин-та, 1966. – 212 с.
4. «Тимчасовий порядок надання адміністративних послуг», затверджений постановою Кабінету Міністрів України «Про заходи щодо упорядкування адміністративних послуг» від 17 липня 2009 р. № 737 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 54. – Ст. 1871.

5. Проект Адміністративно-процедурного кодексу України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=44893 (дата звернення: 02.10.2017).
6. Тимошук В.П. Адміністративні акти: процедура прийняття та припинення дії: Монографія. – Київ: Конус-Ю, 2010. – 296 с.
7. Курс адміністративного права України: підручник. / Колпаков В.К., Кузьменко О.В., Пастух І.Д., Сущенко В.Д. та ін. 2-ге вид., перероб. і допов. – Київ: Юрінком Інтер, 2013. – 872 с.
8. Бородин С.С., Громыко С.С. Административное право. Общая и Особенная часть: курс лекций. – Санкт-Петербург: ГУАП, 2007. – 432 с.

Ключові слова: акт, правовий акт, індивідуальний акт управління, адміністративний акт.

Ключевые слова: акт, правовой акт, индивидуальный акт управления, административный акт.

Key words: act, legal act, individual act of management, administrative act.

КОВАЛЬ ДАНА ОЛЕГІВНА

Івано-Франківський юридичний інститут
Національного університету «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри міжнародного, конституційного та адміністративного
права, кандидат юридичних наук

ЗАГАЛЬНІ ТА ОСОБЛИВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ДЖЕРЕЛ ФІНАНСОВОГО ПРАВА

Чітке уявлення про поняття і зміст джерел права має важливе як теоретичне, так і практичне значення. Окрім того, за умов становлення української державності проблема джерел права набуває не тільки теоретичної, але й політичної значущості, що актуалізує необхідність розробки науково обґрунтованої концепції джерел права [1, с. 7].

Так, важливість і необхідність з'ясування цілої низки питань щодо визначення джерел фінансового права обґрунтовуються і теоретичною, і практичною їх роллю, зокрема, причинами, що мають наукове, пізнавальне значення.

Аналіз наукової літератури свідчить, що проблема визначення джерел права є однією з найпопулярніших у наукових колах. Так, у юридичній літературі висловлюються протилежні позиції стосовно того, яким чином визначати поняття «джерела права».

Теорією права опрацьовано декілька значень поняття «джерело права»:

- спосіб виникнення права (соціальна категорія);
- чинник правотворчості, що безпосередньо впливають на формування та функціонування права;